

BİYO- GÖKOVA

Yerel Çözümlerle Gökova Havzasında Biyolojik Çeşitliliği Koruma ve Artırma Projesi

Proje Sahibi:

Gökova- Akyaka' yı Sevenler Derneği

Proje Sorumlusu

Heike THOL- SCHMITZ, Dernek Başkanı

Proje ortağı kurum:

Muğla Valiliği

Proje Destekleyicileri:

Özel Çevre Koruma Kurumu

Ula Kaymakamlığı

Akyaka ve Gökova Belediyeleri

Akçapınar ve Gökçe Muhtarlıkları

SAD- AFAG

Proje toplam tahmini bütçesi:

89.660 USD

GEF / SGP'den istenen mali destek miktarı:

44.030 USD

Proje süresi:

2 yıl (Kasım 2001 – Kasım 2003)

Muğla İli -> Ula İlçesi -> Gökova!

Gökova ovasının özü tatlı ve tuzlu su ekosistemleri olup, etrafı dağ/ orman ve denizle çevrilmiş olup, çeşitli habitatlara (sazlık/ bataklık, tuzlu step, sulak çayır, deniz kıyısı, çalı, ağaçlık) sahiptir.

Ovada bulunan tarım alanlarında susam, buğday, akdarı gibi tarım ürünleri ekilmektedir. Kesme amacıyla dikilen, çoğunlukta Okaliptüs, az sayıda Kavak ağacından oluşmuş korular görünmektedir.

**OVA GİBİ DENİZ , DENİZ GİBİ OVA ...
İŞTE GÖKOVA!**

HALİKARNAS BALIKÇISI

**Sulak alanlarla ilgili ve Türkiye’
nin taraf olduğu uluslararası
sözleşme örnekleri:**

**Avrupa ve Akdeniz Bitki Koruma Teşkilatı Kurulması
Hakkında Sözleşme (Değişik),
Paris 1951**

**Kuşların Korunması Hakkında Sözleşme,
Paris 1959**

**Avrupa’ nın Yaban Hayatı ve Doğal Yaşama
Ortamlarının Korunması Sözleşmesi,
Bern 1979**

**Akdeniz’de Özel Olarak Korunan Alanlara
Ait Protokol,
Cenevre 1982**

**Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi,
Rio de Janeiro, 1992**

**Özellikle Su Kuşları Yaşama Alanı Olarak
Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar
Hakkında Sözleşme,
Ramsar 1994**

**Proje Kapsam Alanı’ nın
Koruma Statüleri:**

**I. Derece Doğal SİT Alanı
Özel Çevre Koruma Bölgesi**

**Ama Gökova’ yı korumak
sadece kağıt üstünde olmaz:
Gökova’ yı ancak hep beraber koruyabiliriz!**

Gökova' da bulunan tür sayıları* ve örnekleri:

Kuşlar: ~ 100 tür

*"Kırmızı liste" (tehlike altında olan) türleri = 40 !
*artık görünmeyen türler
*örnekler

= en az 20 !
= K. Balaban
Çeltikçi
Leylek

Memeli Hayvanlar: 17 tür

*tehlike altında olan
*artık görünmeyen türler
*örnekler

= 10 !
= 2 !
= su samuru
yarasalar
yunus

Sürüngenler: 22 tür

*tehlike altında olan
*artık görünmeyen türler
*örnekler

= çoğu !
= 2 !
=otlu bağa
oluklu kertenkeler
dikenli kaya kertenkeler

Diğer türler:

*tatlı ve tuzlu su balıkları
*ensektler
*deniz kaplumbağaları:

Caretta caretta
Chelonia mydas
Dermochelys coriacea

*BİYO – GÖKOVA Proje Araştırma Grubu tarafından bölgede yaşayan türlerin tespit çalışmaları devam etmektedir.

Bu türler arasında küresel koruma altında olan canlılar:

Şahin

Leylek

Duvar Kertenkeleri

Su Samuru

Yarasa

Yalıçapkını

Karabatak

Neden „BİYO – GÖKOVA“ ?

Biyolojik çeşitlilik açısından çok değerli olan Gökova havzası, Muğla bölgesinin ufak ama önemli yarı – doğal sulak alanlarından biridir. Akar ve durgun sular ile birlikte sazlık/bataklık bölümleri 170’den fazla hayvan türünün habitatıdır.

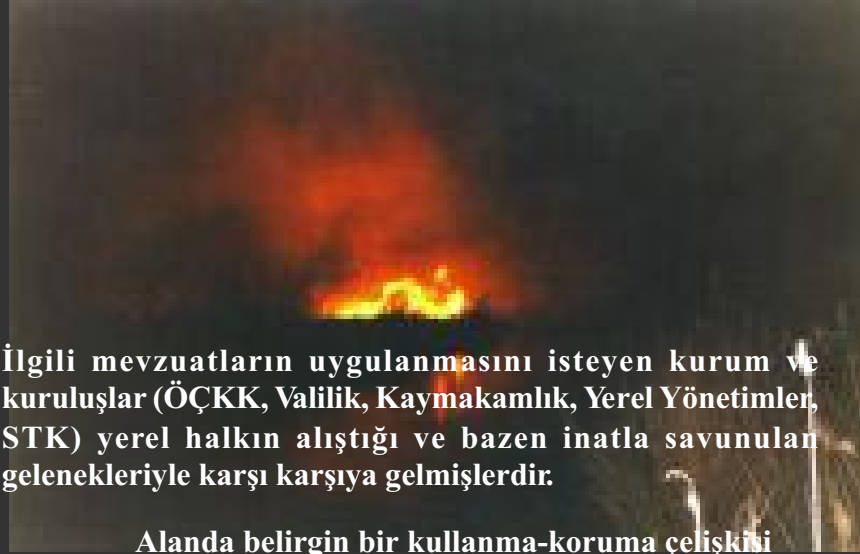
Proje alanının

tarım bölümünde geleneksel tarım görülmektedir. Civar köylerin çiftçileri,

kuşaklardan beri ovanın bereketli topraklarının mahsullerinden geçinmektedir.

İlgili mevzuatların uygulanmasını isteyen kurum ve kuruluşlar (ÖÇKK, Valilik, Kaymakamlık, Yerel Yönetimler, STK) yerel halkın alıştığı ve bazen inatla savunulan gelenekleriyle karşı karşıya gelmişlerdir.

Alanda belirgin bir kullanma-koruma çelişkisi

başlamıştır.

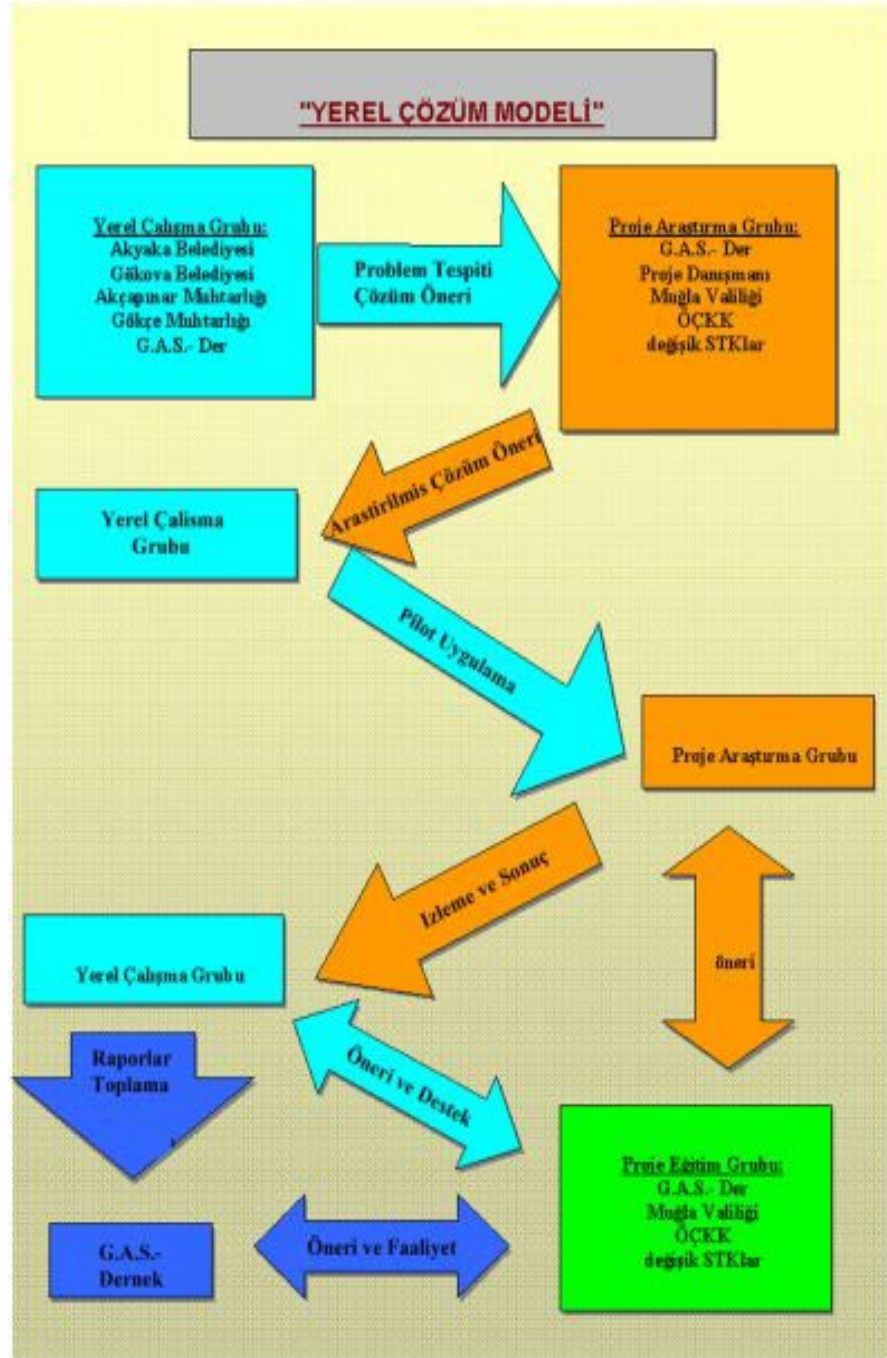
Biyolojik çeşitlilikteki kaybı ispatlayan örnekler boldur.

Sonuç:

„BİYO – GÖKOVA“, bu sorunların aşılmasına doğru giden bir çalışmadır.

Halkla birlikte, koruma alanının alternatif kullanımına yönelik bir çözüm aranacaktır. Bu planların tümünün hedefi bir „koruma oto mekanizmasına“ ulaşmaktır, ayrıca fakirliğin azalmasına ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik yerli bir model oluşturulabilmektir. Proje, STK‘ lar ve yerel yöneticilerin kendi aralarında alternatif kalkınma modelleri arayıp, bölgeye katkıda bulunmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Proje kapsamında halkla birlikte çalışılacak, „Yerel Çalışma Grubu“ na sorunlar aktarılacak ve hangi konuların araştırılacağı bile yerli halkın talepleri doğrultusunda belirlenecektir.

Yerel Çözüm Modeli nasıl çalışır?

- *Yerel halkın koruma alanındaki sorunları Yerel Çalışma Grubu vesilesi ile ve Çayhane Toplantılarında halk ile birlikte tespit edilir.
- *Sorunlar ve potansiyel çözümleri Proje Araştırma Grubu içindeki uzmanlarca araştırılır ve diğer katılımcılarla tartışılır.
- *Ayrıca tespit edilen çözüm önerilerinin sosyo- ekonomik, çevresel olabilirlikleri ve fizibiliteyi araştırılır.
- *Olabilirlikleri tespit edilen çözümler, proje alanında pilot uygulamalarla çiftçilerle birlikte test edilir.
- *Test edilen pilot uygulamaları izlenir, sonuçları tespit edilir ve raporları hazırlanır.

Bundan öte proje alanında alan kullanma - alan koruma çelişkilerinin giderilmesine yönelik bir bilgi alış verişinin başlamasına önem verilir. „Projeciler“ halktan, halk „projeciler“den öğrenerek Gökova’ nın korunması birlikte ele alınabilir.

Turistlerin, günü birlik ziyaretçilerin ve yazlık sahiplerinin katılımını sağlamak üzere basılı materyaller hazırlanır.

Vali, Kaymakam, yerel yöneticiler, ilgili makamların müdürleri ve personel ile iyi temasta bulunup proje konularıyla ilgili işbirlikleri oluşturulur.

Proje Alanında alternatif ve sürdürülebilir bir doğa turizmi girişiminde bulunmak üzere, Yerel yöneticilerle birlikte proje alanında varolan fiziki olanakların çağdaş, sürdürülebilir ve alternatif kullanımına yönelik imkanlar araştırılır ve öneriler sunulur.

Biyo- Gökova' daki İşbirlikleri

Küresel İşbirliği:

Biyo- Gökova Projesinin finansal desteği kısmen Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP = United Nations Development Program) Küresel Çevre Fonu (GEF = Global Environment Facility) Küçük Destek Programı (SGP = Small Grant Program) fonundan gelmektedir. BM programının çerçevesinde Türkiye' de sürdürülebilir kalkınma ve biyolojik çeşitliliği koruma amaçlarına yönelik 50 den fazla projeye katkı sağlamaktadır. Yerel çözümler ile çağdaş bir şekilde kalkınma - koruma fikirlerinin birleştirilerek gerçekleştirilmesini amaçlayan projelere diğer destekleri yerel katılımcıların olanaklarına göre ve çoğu "aynı katkılar" olarak kendileri tarafından sağlanmasına BM tarafından önem verilmektedir. Küçük Destek Programı' nın çerçevesinde verilen finansal destekler sadece Sivil Toplum Kuruluşlarına (NGO = Non Governmental Organisations) dağıtılır. BM, şu anda bütün dünyada 3000 den fazla projeyi yürüten STK' lara, Gökova' da olduğu gibi destek vermektedir.

Yerel İşbirlikleri:

Gökova- Akyaka' yı Sevenler Derneği Yönetim Kurulundan belirlenen dört kişi Proje Koordinasyon Grubunu (PKG) oluşturmuş ve 2001 yılı Mayıs ayından beri, projenin ilk fikrinden son raporuna kadar projenin gelişimini yürütmüş, projeyi izlemektedir ve Birleşmiş Milletlerin Küçük Ölçekli Destek Programı' nın Ulusal Koordinatörüne ara raporları hazırlamaktadır. Projeye katılan tüm gruplar ve kişilerle yakın irtibatlıdır.

Yerel Çalışma Grubu (YÇG) 2001 eylül ayında ,ilk aylık toplantısını düzenleyerek çalışmasını başlatmıştır. Grup Akyaka ve Gökova Belediye Başkanları, Akçapınar ve Gökçe Muhtarları, Proje Koordinasyonu Grubu üyeleri veya anılan birimlerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Aylık Toplantılarda Proje Kapsam Alanıyla ilgili gündemde olan sorunlar ve çözüm olabirlikleri görüşülmekte, basılı materyallerin hazırlanmasına yönelik çalışmalar yapılmakta ve proje konularından kaynaklanan işbirliği olanakları üzerine kararlar alınmaktadır. YÇG, PKG, Proje Araştırma Grubu ve halk arasındaki aracısıdır.

Proje Araştırma Grubu (PAG) ova ile ilgili sorunları ve diğer proje katılımcılarından gelen çözüm önerilerini araştırmaktadır. Yeni ve alternatif çözümlerin pilot uygulamaları halkla birlikte denenip değerlendirilecektir. Grubun "çekirdeği" değişik alanlarda uzman olan (Biyoloji, Ekoloji, Tarım vb) danışmanlardan oluşmaktadır. Bu gruba ayrıca Muğla Valiliği, Özel Çevre Koruma Muğla Müdürlüğü, Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği, Sualtı Araştırma Derneği ve Gökova- Akyaka' yı Sevenler Derneği/ Gök-Kuş- Ağı' ndan uzmanlar katılmaktadır. Araştırılan sorunların niteliğine göre değişik Kurumlar ve Üniversitelerden uzmanlar yardıma çağırılacaktır. PAG üyeleri Çayhane Toplantılarına katılır, ayrıca araştırmalar çerçevesinde kişisel ziyaretler vesilesi ile halk ile temas kurar.

Proje Eğitim Grubu (PEG) diğer grupların üyelerinden oluşmaktadır. PEG basılı materyallerin hazırlanması, halk ile bilgi alış verişinin sağlanması ve seminerlerin düzenlenmesiyle ilgili çalışmalarını yürütmektedir.

„Yerel Çalışma Grubu“ ile tespit edilen ve birlikte çözüm aranmaya başlanan birkaç sorun örnekleri:

„Tarımsal atıkların alternatif yöntemlerle yok edilmesi“

(örnek: Susam)

Belirtildiği gibi tarımsal atıkların tek imha metodu şimdilik anız yakımıydı. Anız yakımı yasaktır ve bazı anız yakımına bağlı olarak sazlık ve doğal çit yangınları çıkmıştır. Yeşil ve yaş olan atıklar, tarlalarda çift sürmekle taze gübre olarak kullanılabilir. Yalnızca ovada yaygın olan susam atıklarıyla bu metot uygulanamaz. Sert olan susam kalıntılarının gübreleşme süresi çok uzundur ve üzerine çift sürdürülse bile yeni ekime uygun olmaz.

Bu yüzden proje kapsamında değişik çözümler aranmaktadır. Olabilirlikler arasında kompost metotları, patos makinesi ve freze gibi yöntemler araştırılmaktadır.

„Tarım alanlarına zarar veren hayvanlara karşı çevre dostu çözümlerin oluşturulması“

(örnek: Yaban Domuzları, bazı kuş türleri)

Bu sorunun üç ayrı evresi vardır:

- Tarım alanlarında zararlar vardır.
- Biyolojik çeşitliliği korumak üzere tarlalara zarar veren hayvanlara karşı ava çıkma yasağı vardır.
- İnsan onları yok etmek için kaçak ava gider, koruma altında olan türlerin de vurur, sazlık ta yakar.

Bu sorunun çözülmesine yönelik araştırmalar da başlanmıştır. Proje Araştırma Grubu değişik taraflarla danışma desteğiyle birlikte bir çalışma programı oluşturmuştur. Zarar tespitleri, halk ile görüşmeler, domuz popülasyonu tespiti vs programın ana noktalarıdır.

Sivrisinek Problemine sürdürülebilir ve alternatif bir çözüm aranması

„Yerel Çalışma Grubu“ ve „Proje Araştırma Grubu“ (Biyolog, Sulak alan Yöneticiliği Uzmanı, ÖÇKK, Çevre ve Sağlık Uzmanı) birlikte sürdürülebilir bir Sivrisinek Mücadelesinin olanaklılığına bakarak, bilimsel bir yaklaşımla bir çalışma planı yapar.

Ayrıca varolan sorunları çözmek üzere çalışmalara başlanmıştır:

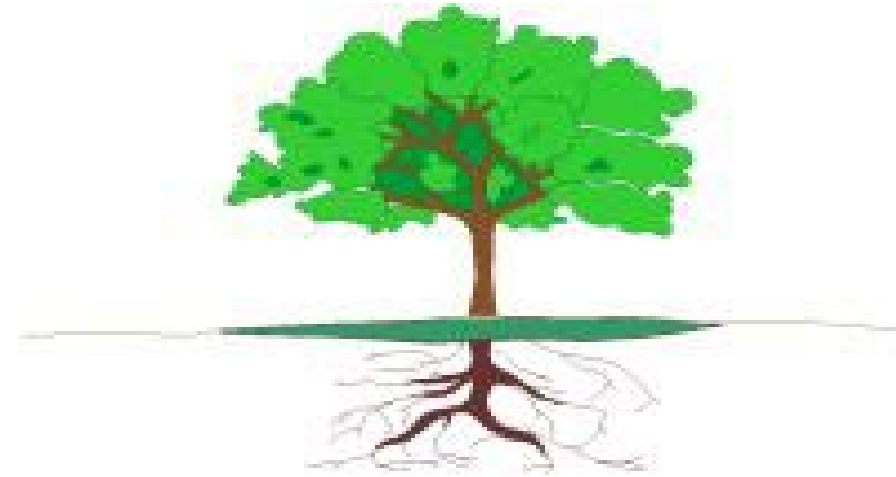
- Hayvancılık yapılan yerlerde hayvan dışkılarını muhafaza etmek.
- Kapalı alanların (fosseptik, ahır, yüzme havuzu vs) kontrolü ve sislenmesi için gönüllü elemanlar aramak.
- Çöplüklere kireç tozu dağıtılmak.
- Yerli halka, durumun iyileştirilmesi ve kendilerinin olabilecek katkıları üzerine bilgi vermek.

Buna bağlı olarak eski koruma yöntemlerini hatırlatılmak (tezek yakma gibi) ve yeni metotların (yakma spiraller gibi) tanıtımıyla yerel yöneticilerin üzerindeki, insan ve çevreye zarar veren metotların uygulamasına yönelik toplumsal baskını azaltmak ve insan inisiyatifini artırılmak.

Proje alanında, taban sularına zarar veren Okaliptüs Ağaçlarının dikiminin önlenmesi

„Yerel Çalışma Grubu“ ve „Proje Araştırma Grubu“ (Biyolog, Sulak Alan Yöneticiliği Uzmanı, ÖÇKK) birlikte bir çözüm bulmak üzere harekete geçmiştir. Buna göre pilot uygulamalar başlatılır.

Çalışma Prosesi dinamik olduğundan dolayı proje süresince değişik ve/ veya yeni sorunlar ortaya çıkacaktır. Projede belirsiz gibi görünen bir takım sorunlar vardır. Bunlar projenin uygulanması sırasında ortaya çıkması muhtemel sorunlardır ve proje, dinamik yapısı gereği, bu sorunlara pilot uygulamaların sonuçlarından doğan mantık zincirine göre kalıcı ve mutlaka GEF çerçevesine uyumlu çözümler bulmayı öngörmektedir.

„BİYO – GÖKOVA“
Yerel Çözümlerle Gökova Havzasında
Biyolojik Çeşitliliği Koruma ve Artırma Projesi:

Yerel çözümlerle, halkın katılımı sağlanarak bir „oto koruma mekanizma“ oluşması hedeflenir. „Biyolojik - Gökova“ Projesi, alan kullanıcıları, alan korumacıları ve alandaki biyolojik çeşitliliği bir ‘symbiosis’ haline getirmeye çalışacaktır. Her bir tarafın, bir diğer taraf olmaksızın yaşayamayacağı bilinciyle bir diğerini koruması ve bir diğerinden faydalanması’ felsefesini oluşturmak bu projenin ana amacıdır. Bu yüzden alternatif ve sürdürülebilir alan kullanma modelinin, halkla birlikte oluşturulmasına önem verilir.

*Proje kapsamında kurulacak çalışma gruplarının tümü, yerel çözümler bularak, yöntemleri halk ve yerel yönetimlerin katılımıyla gerçekleştirecektir.

*Yerel yöneticiler ve STK, kurulan „Yerel Çalışma Grubu“ na katılarak yerel çözüm bulma çalışmalarına yönelik işbirliği sağlayacaklar. Bu vesile küçük ve işlevsel bir yerel iletişim ağı oluşturulmaya başlanmıştır.

„BİYO – GÖKOVA“ Gökova- Akyaka’ yı Sevenler Derneği tarafından koordine edilip, UNDP GEF/SGP destekleriyle gerçekleştirilmektedir.

Muğla Valiliği „BİYO – GÖKOVA“ çalışmalarının ortağı; Özel Çevre Koruma Kurumu, Akyaka Belediyesi, Gökova Belediyesi, Akçapınar Muhtarlığı, Gökçe Muhtarlığı aktif katılımcıdır. SAD/ DEMAG ve değişik STK’ lar projeye danışmanlık desteğiyle katkılarında bulunmaktadır.

FAKAT ...
„BİYO –
GÖKOVA“
ANCAK SİZİN
YARDIMINIZ VE
DESTEĞİNİZLE BAŞARILI
SONUÇLARA VARABİLİR!

**Gökova Çukurunda
herkesin desteği olmalıdır:**

**Bölgenin doğal kaynaklarını koruyarak,
çevreye zarar vermeyecek bir üretim
şekliyle çiftçilik yapabiliriz.**

**Tabiat zenginliklerimizden faydalanarak
alternatif bir turizm sunabiliriz.**

**Yapılması gereken bilimsel araştırmalara
destek verebiliriz.**

**Geniş bir katılımıla oadaki sorunların
tespitini yaparak, bunlara çözümler
arayabiliriz.**

**„BİYO – GÖKOVA“YA
KATILARAK
GÖKOVA'YI KORUYALIM!**

**HEP BERABER...
İYİ YAŞAM İÇİN!**

**Fotoęraf lar :
T. Schmitz + H.Thol-Schmitz
DHKD Arşivi, Toygar Arşivi**

**Gökova- Akyaka' yı
Sevenler Derneği**
48 650 Akyaka/ ULA
tel./ faks 0252 243 4334
www.akyaka.org
dernek@akyaka.org

Muğla Valiliği
tel. 0252 2141903
faks 0252 2148891
www.mugla.gov.tr
dilek@mugla.gov.tr

Akyaka Belediyesi
tel. 0252 2435212
faks 0252 2435999

Gökova Belediyesi
tel. 0252 2466006
faks 0252 2466610

Akçapınar Muhtarlığı
tel. 0252 2448008

Gökçe Muhtarlığı
tel. 0252 2454086

**Özel Çevre Koruma
Kurumu Muğla Md.**
tel. 0252 2622930
faks 0252 2622562

SAD/DEMAG
tel. 0232 7313515
faks 0232 7313777

Türk malı dönüşümlü kağıda basılmıştır.